

De Hervormt

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 11 November 1888. N°. 568.

De Heidelbergse Catechismus.

ZONDAGS-AFDEELING XX.

Van den Heiligen Geest.

V. (Slot).

Onderzoekt u zelven, of gij in het geloof zijt, begroet u zelven. Of kent gij u zelven niet, dat Jezus Christus in u is? tenzij dat gij enigzins verwerpteljk zijt?

2 Cor. 13:5.

Aangaande de „verzekerdheid van onze personeele zaligheid“ belijden de Gereformeerde kerken dezer landen dit: „Van hunne eeuwige en onveranderlijke verkiezing ter zaligheid worden de uitverkorenen te zijner tijd, hoewel bij onderscheidene trappen en met ongelijke mate verzekerd. En zulks niet, als zij de verborgenheden en diepten Gods curieuselijk doorzoeken, maar als zij de onfeilbare vruchten der verkiezing, in het Woord van God aangewezen (als daar zijn: het waar geloof in Christus, kinderlijke vreeze Gods, droefheid die naar God is over de zonden, honger en dorst naar de gerechtigheid enz.) in zichzelven met een geestelijke blijdschap en heilige vermakeling waarnemen. Uit welk gevoel en uit welke verzekerdheid van verkiezing de kinderen Gods dan dagelijks meer oorzak nemen, om zichzelven voor God te verootmoedigen, de diepte van zijn barmhartigheden aan te bidden, zichzelven te reinigen, en Hem, die hen eerst zoo uitnemend heeft liefgehad, wederom vuriglijk te beminnen.“ (Zie Dordsche Leerregelen. Hoofdst. I artikel 12 en 13).

Bestaat en stellig wijzen onze kerken dus al elk pogen van den mensch, om buiten de Heilige Schrift en de ervaring des levens om, enkel afgaande op innerlijke gevoelens en aandoeningen, door te willen dringen in Gods raad, het zegel des Boeks te verbreken en op de bladen van dat Boek des levens te bejuren, of ook zijn naam onder de namen der verkorenen staat. Niet alsof het Gode onmogelijk zou zijn, om langs dien rechtstreekschen, onmiddellijken weg aan zijn kind bekend te maken, wat Hij werkt. Of waarom zou Hij, die Mozes uit het braambosch en Jesaja van uit het midden der Serafinen riep, niet thans nog evengoed als toen, zijn verkorenen met name noemen en roepen kunnen; dat de knaap op zijn leger roepen hoorde: „Samuel, Samuel!“ en dat Samuel van zijn leger opstond en eindelijk antwoordde: „Zie, hier ben ik, Heere!“ Maar (en dit is al, wat onze kerken met deze belijdenissen zeggen willen) dien weg koos de Heere wel bij enkele zijner profeten en apostelen, maar dien weg koos Hij voor zijn kerk niet.

Nu zijn er echter predikers, die onnadenkend de groote onvoorzichtigheid begaan, om over de bekeering bij voorkeur naar aanleiding van een Schriftverhaal te prediken, waarin juist een buitengewone wijze van roeping bericht is, b.v. naar aanleiding van het gebeurde op den weg naar Damascus. En ofse er dan al bijzeggen of niet bijzeggen dat dit buitengewoon was, dat baat niet. Of het genoeid en in de voorstelling van de saamvergadering laat dit dan altoos onwillekeurig den indruk achter, dat het zoo ook bij hen toe zal gaan, en zoo blijven ze wachten op een stem uit den hemel. En overmits er in 's menschen leven allerlei oogenblikken voorkomen, dat er redewisseling in zijn ziel plaats grijpt, en sommige woorden of gedachten met diepen indruk bij hem hangen blijven, en sommigen, die wat levendig van verbeelding zijn, vaak geluiden hooren, die subjectief uit de overspanning der zenuwen voortkomen, staan er dan in de gemeente op, die ook nu nog beweren metterdaad een soort roeping als op den weg naar Damascus ontvangen te hebben. Ze stellen zich dan voor, dat dit gebeurde in oogenblikken, dat ze alleen waren. Niemand kan het dus controleren. Wat ze zeggen is niet gehuicheld, alsof ze er om liegen zouden. Eer mag aangenomen, dat ze in diepe ontroering der ziel metterdaad een indruk ontvingen, waarvan ze zich geen rekenschap kunnen geven, en die zich als een soort roeping aan hen voordoet. Vast hieraan geloovende ontleezen ze hieraan een innerlijke verzekerdheid. En nu gaan ze de gemeente in om deze groote gebeurtenis in hun leven ook aan anderen te vertellen, deze jaloersch te maken, en hun maar al te vaak, niet zonder geestelijke hoovaardij, den eisch op te leggen, dat het met hen eveneens moet toegaan, en dat anders de ware genade hun ontbreekt.

Dit kwaad was vóór de Hervorming zeer sterk in de mystieke kringen ingeslopen; was van daar in de Dooperij overgeleden; en uit de Dooperij is het overgekomen ook in de kerk van later dagen. En omdat de Synode van Dordrecht dit kwaad zag en er al het bedenkelijke van gevoelde, heeft zij toen zoo kras en duidelijk uitgesproken, dat de verzekerdheid voor Gods kinds geen vrucht is van „een curieuselijk onderzoeken van de verborgenheden Gods,“ maar van een merken op de vruchten, die uit den wortel der verkiezing voortvloeien, te keuren naar de merkteekenen ons aangegeven in de Heilige Schrift.

Dat hiermee op zichzelf de innerlijke bevinding niet wordt afgesneden zal straks duidelijk genoeg uitkomen. Eerst echter dient onverdeeld de aandacht op het uitgangspunt gevestigd, en dan staat het vast, dat de roeping van Mozes in het braambosch, en van Samuel in de hut te Silo, van Jesaja uit de Serafinen of van Paulus op den weg naar Damascus gansch buitengewone roepingen, in de bijzondere bedeeling Gods voor heel zijn kerk, waren, maar geen voorbeelden zijn van de wijze, waarop God de Heere thans nog zijn kinderen van hun eeuwige zaligheid verzekert.

Steds moet ge dus een iegelijk, die over zijn eeuwige zaligheid bekommerd is, van zichzelven af allereerst naar de Heilige Schrift wijzen. Niet gelijk gemeenlijk geschiedt, om hem met beroep op deze rijke en heerlijke beloften Gods zeker gevoel van zekerheid op te dringen. Denk aan den „Toetssteen der ware en valsche gepade.“ Men mag over de vraag of men wel waarlijk een kind van God is, niet maar zoo heenloozen. Immers deze vraag is de ernstigste vraag die zich denken laat; de vraag die ook over uw lot voor eeuwig beslist; en Hebr. VI toont maar al te ontzettend, hoe rijk de geestelijke bevinding kan zijn en hoe verre de genieting van het heil kan gaan, en dat toch de trossen, die ge in uw beker uitdrukt, niet geplukt waren van den waren Wijnstok. Wie over deze ontzettende vraag heenloopt, heeft wel te overwegen of hij in deze slordigheid niet een merkteken van zijn onbekeerdheid heeft te sien. Bedenk wel, ook een Judas heeft jarenlang als Jezus' discipel te boek gestaan, zonder dat een der andere discipelen kwaad vermoeden hadden. Judas heeft gepredikt in naam van Jezus. Is door hem uitgesproken. Heeft teekenen en krachten in Jezus' naam gedaan. En ook Judas was bij de gelukkige discipelen, toen ze juichend en jubelend van hun missie terugkeerden, en riepen: „Heere, ook de duivelen zijn ons onderworpen geweest.“ Vooral bedienar n des Woords en met hen ouderlingen en diakenen, en hoofden van scholen en gestichten en zendingsverenigingen en verenigingen van barmhartigheid mogen hier wel scherp op letten. Al zulk ambt en al zulke eerepest verleidt er zoo licht toe, om te wanen, dat er bij ons van geen valsche genade sprake kan zijn. De schare ziet tot u op. Ge verkeert dag aan dag in het heilige. Zoo schijnt het immers van zelf te spreken, dat ook gij des Heeren zijt, geschreven op het boek van Sion. En daarom kan er nooit genoeg op Judas gewezen. Ook hij was bedienaar des Woords. Ook hij was thesaurier van een heilig gezelschap. Ook hij streed voor den Heere en heeft wonderen krachten der geneezing gedaan. En toch... hoe vreeslijk was zijn einde. Wat meer worsteling om zekerheid en verzekering bij al wie in de gemeente voorgaat, kan dan ook niet genoeg aanbevolen. Chrysostomus zei eens, dat hij vreesde dat het grootste deel der priesters in zijn dagen, als hun kudde inging, gevaar liep van zelf teruggezonden te worden. Wat dunkt u, ligt hier geen deel van waarheid in voor elke eeuw?

Zoo merkt ge wel, hoe verre wij er van af zijn, onderzoek naar iemands eeuwige heil, of toetsing van zijn genadestaat te willen af snijden. Integendeel we wenschten dat zulk onderzoek en zulke toetsing minder verwaarloosd wierd. Slechts hierop dringen we met de Synode van Dordt aan, dat men dit onderzoek en deze toetsing op de rechte wijze instelle, en geen wegen insla, die uitloopen op misleiding van zichzelven en op wreddheid jegens den naaste.

Het rechte pad loopt hier door de Heilige Schrift.

Immers verzekerdheid voor God gaat niet buiten het geloof om, maar is in al zijn deelen een werking en vrucht van het geloof. Nu keert God de Heere alle geloof altoos op zijn Woord. Zelfs mocht ge niet zeggen, dat het geloof rechtstreeks op Christus gaat. Het komt bij Christus uit, maar

door het Woord; en door het geloof in u opgenomen Christus dus, maar die u in het Woord geopenbaard, voorgeteekend en toegebracht is. Met een Christus van uw phantasie hebt ge niets te maken. Dat loopt onveranderlijk op dweperij, phantastisch fanatisme en ongeestelijke overgeestelijkheid uit. Uw weg is eerst naar de Schrift; door de Schrift naar den Christus; en door den Christus naar de gemeenschap met het eeuwig en volzalig Wezen, den Drieënnigen God.

Welke is nu die weg door de Schrift? Ge vindt in de Heilige Schrift toespraken en beloften van uw God gegeven aan zijn volk en in dat volk aan zijn kinderen. Ge vindt die beloften des Heeren met eedzweringen bevestigd. En ge leest in de Heilige Schrift hoe de Heere ook voor zijn volk sacramentele teekenen heeft ingesteld als waartekenen van het woord zijner belofte.

Maar tegenover die beloften, eedzweringen en zegelen vindt ge in diezelfde Schrift een teekening van den mensch, gelijk hij eenzijdig in zijn zonden voor God staat en anderszins voor God staan moet. Ge vindt er hem staan in zijn hoogheid, met zijn vigeblad, met zijn eigengerechtigheid, met zijn eigendunkelijke vroomheid; en ge hoort hoe hij er staan moet als dood in misdaden en ongerechtigheid, God en zijn naaste hatende, niets geheel aan zichzelf hebbende, van den hoofschedel tot de voetsool gansch melaatsch.

En eindelijk vindt ge tusschen dien rijken God met zijn overvloedige beloften van heil en tusschen dien zondaar die dood in misdaden en zonden ligt, Christus instaan als Middelaar, en ziet er een iegelijk, die zelf dood is en het beken te zijn, in dien Middelaar het leven vinden. Hij zelf dwaas, onrechtig, onheilig en ellendig; maar Christus hem gegeven tot wijsheid, gerechtigheid, heiligmaking en volkomen verlossing.

En nu is het voor u de vraag, of ge die Schrift lezende en in die Schrift u verdiepend, merkt dat ge eerst behagen haadt in dien mensch gelijk hij er stond, die zich ophield, die het vigeblad in de hand nam, die zijn eigen gerechtigheden had en die vroom scheen; en of ge daarna almeer lust gaat hebben, om uzelf terug te vinden in den zondaar gelijk hij staan moet voor God, als zich bekennende dood en doemschuldig, een vijand Gods en der menschen, en eigenlijk een vriend alleen van zijn eigen ik, een landlaar en instrument van Satan; en of ge, na zoo u zelven bekend te hebben, alsnu u zelven in uzelf geheel verliezende, en ander ik terugvindt in dien heerlijken Christus.

Edoch daar blijft het niet bij. De Schrift toont u dat kind van God als een levend plantje, dat opschiet en vrucht draagt. Heel andere vrucht dan de wilde wingerd. Niet alsof dat vrucht dragen ongestoord doorging, o, Neen, de Schrift toont u dat plantje van Gods kind, als gedurig door wind en storm geschud, door booze vijanden leeg geplukt, soms door giftige wormen gestoken. Maar als het plantje echt is, toont de Schrift u hoe de Landman dan altoos komt, om dat plantje weer op te binden, te zuiveren, er een steunsel bij te zetten, mest aan den wortel te leggen, en het te besproeien, zodat aan het eind toch altoos de vrucht weer uitbott. De Schrift toont u dat plantje in zijn winteren zomerstaat; nu eens in de lente als de vrucht pas uitbott, en dan weer in den herfst als de bladeren gelen en de vrucht u tegenblookt, maar zóó dat in het eind de plant toch altoos aan de vrucht herkenbaar blijft.

Van die vrucht geeft ze u de afbeelding, de teekening, de omschrijving. Vruchten zoo heel anders dan van een bloot burgerlijke gerechtigheid, bestaande in nederigheid voor God, in ootmoed en deemoed, in zelfverwerping gepaard aan een zoeken van de eere Gods, in teederheid van liefde, in bereidwilligheid om te vergeven, in verlangen naar de heerlijkheid die komt, in een zachten gloed van stille liefde voor den eenig Dierbare.

En nu zegt de belijdenis onzer kerken, dat het God den Heere belijft, om met toeneming en op onderscheidene wijze, langs dien weg der Heilige Schrift, zijn geroepenen van hun staat te verzekeren. Niet dus opeens, maar gaandeweg en bij trappen. Naar gelang ge inniger in de Schrift werd ingeleid, te sterker; en naar gelang ge verder op den weg zijt te machtiger; ja naar gelang uw strijd voor Christus sterker wordt, te overvloediger. En zulks bij den één meer door hem op den wortel van dat plantje meer te doen merken, en bij den ander door hem meer bij de vrucht te bepalen. Zoo het veel zomet in uw leven door u de vrucht te doen teg ngan-

zen. Zoo het veel winter bij u is, door u op den aard van kiem en wortel te doen merken. Maar toch altoos bij beiden zóó dat wortel en vrucht saam deze zekerheid in u sterken.

Toch is dit niet al, en hiermede komen we op verzekering in engeren zin terug. Als ik een brief keuren zal of hij echt is, kan ik letten op het handschrift, op den inhoud, dan ziet hij de vrucht der bekeering aan; maar ook na op deze beide gelet te hebben, onderzoekt hij dan nog het zegel.

De barmhartigheden des Heeren zijn zoo rijk en overvloedig. Hij weet wat worsteling het voor een zondaar, dien Hij roept, is, om, tegen de aanklacht van Satan en zijn eigen boos hart in, toch aan genade te gelooven. En daarom laat Hij het niet bij het echte handschrift, en bij den zuiveren inhoud, maar drukt er ook een zegel op. En dit zegel nu werkt door de inwendige indrukking en stempeling van den Heiligen Geest in verband met de heilige Sacramenten.

Er is een Geest die met onzen geest getuigt, dat we kinderen Gods zijn; door wien we roepen *Abba Vader*; die ons eerstelingen van den oogst der zaligheid toebedeelt; en in ons bidt met onuitsprekelijke verzuchtingen. En wee den bloot voorwerptelijken prediker, die voor dit bevindelijk werk van den Heiligen Geest geen oog noch oor heeft.

Orthodoxie is nooit dood. In orthodoxie is altoos leven en heerlijkheid en tinteling der liefde. En een orthodoxie, waarin dit niet gekend wordt, is heterodoxie, geen rechtzinnigheid, maar afval van het Woord.

En er is wel terdege geestelijke bevinding, die moet er zijn. Niet een bevinding die in allerlei phantasie speelt en belevens verhalen weet op te dischen; maar een heilige bevinding van de werkingen der vertroosting van den Heiligen Geest in het diepste des gemoeds, werkende in ervaringen en genietingen van zalige liefde; onze zelf ophelende tot in de steren der majesteit; en ons doortintelende met een heilig Pinksteruur.

Wel zijn ook deze innerlijke werkingen des Heiligen Geestes niet bij ieder gelijk in maat en wijze. Hoe dor en schraal komt een Jacobus niet uit, zoo ge hem vergelijkt bij een Johannes, een Petrus, een Paulus. Wat zijn Salomo's spreken, zoo ge er den kostelijken psalmbundel naast legt. Niemand mag dus de maat en de wijze van zijn eigen bevindingen aan anderen opleggen. Ook zal hij er niet mee pralen tot eigen verheerlijking alsof hij zeggen wilde: „Zoo rijk ben ik, en dus wel een bijzonder geliefd kind van mijn God.“ Dat zou even onbarmhartig zijn, als dat de rijke man al zijn schat voor het oog van den armen Lazarus uitstalde, als om hem te doen gevoelen, hoeveel hooger hij dan die arme Lazarus in de gunste van zijn God stond. Maar ook ontving hij ze niet om ze voor zich te houden. Schuchterheid blijft hier eisch, maar toch is alle gave aan een kind van God geschonken, hem geschonken voor heel de kerk. En de bevindingen der heiligen strekken wel terdege, om ook anderen te troosten, rijker te maken en tot helderder inzicht te brengen. En dit effect bereiken ze ook, mits de begenadigde maar uit liefde spreke, in liefde op een ander nederzie, en zich wil spenen aan alle betoverij, zelfverheffing en zucht tot geestelijke pralerij.

Daarom is het heilige Sacrament bij de eerstelingen des Geestes gevoegd, om eerst door zijn kracht het zegel des Geestes waarlijk tot een zegel te maken. Bij het Sacrament toch komen allen saam, gaan allen onder één wolke door, en valt het sterke onderscheid tusschen Gods kinderen weer weg. Het is één Doop waarmee we gedoopt zijn, het is één Brood dat we breken, en één Beker die onder allen rondgaat. En nu is dit de wonderlijke ordonnantie Gods, dat het Hem belijft, die sacramentele teekenen te gebruiken als een instrument des Heiligen Geestes, waardoor Hij de zekerheid der zaligheid in zijn Sion nieten versterkt.

Geestelijke bevinding die los van het Sacrament is, blijft halverwege staan, en is blootgesteld aan onheilige werking. Maar voegt geestelijke bevinding zich saam met het sacramentele teeken, dan belijft het den Heere soms in wondersterke mate het zegel op de zielen te drukken, en het einde is één zielverrukkend jubelen in de liefde onzes Gods.

Want, en dit is het kostelijke, het zegel des Geestes geeft niet maar verzekering

van een werk Gods dat achter ons ligt, en voor een zalig bevinden in het oogenblik van het heden, maar heeft ook een onderpand voor de bange toekomst die ons wacht.

Het zegel des Geestes is profetisch. Wie verzegeld is kan niet uitvallen. God houdt hem, en niemand, zelfs geen Satan, kan hem uit de hand des Vaders rukken¹⁾.

KUYPER.

„In heilige sieradiën.“

Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag uwer heilkracht, in heilige sieradiën; uit de baar moeder des slagenzals zal de dauw uwer jeugd zijn.
Psalm 110:3.

„Heeren volk is een heirschare voor Immanuel, vergaderd en bestemd om Immanuels strijden te strijden.“

Hoor maar wat Jehova in Psalm 110 tot zijn Uitverkorene zegt: „Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag uwer heilkracht; in heilige sieradiën zal het als versch gesprende dauw uit den schoot van den dageraad u toekomen.“ Als de nacht voorbij is gegaan, dan wordt de Oosterkim purper, en uit dat morgenrood van den dageraad schieten de prachtige stralen den dampkring in. Er grijpt afscheiding in de atmosfeer plaats. En met dat morgenrood worden duizenden en tienduizenden dauwdroppels op blad en bloem gesprendeld, glanzend en gloriend in de schittering van het morgenrood.

En zoo, zegt de Schrift, zal het ook voor Immanuel zijn, zoo dikwijls hij opstaat om den nacht van leugen en zonde, om het rijk en de macht van Satan te bestrijden.

Ook dan zal voor hem aan de kim het morgenrood purperen, en uit dat purper van den dageraad zal zijn volk, in menigte als de dauwdroppels ontelbaar, hem toevloeden, glanzend en gloriend in het heilig sieraad, dat uit dat purper op hen geworpen wordt.

Een beelddraak, voor wie ze in denkt, van onvergelyklijke schoonheid.

Eenzijds die heerschappij van den nacht van leugen en ongerechtigheid. Daartegenover opkomend de Zonne der gerechtigheid. En nu uit den purpergloed die hierdoor geboren wordt, komen als tienduizenden dauwdroppels zoo ontelbaar en zoo schoon zijn geroepen hem tegen, en vormen om hem als een machti g, onafzienbaar heil, dat in schitterenden dos zich opmaakt en aanbiedt, om onder hem en met hem en voor hem op den dag zijner heilkracht te strijden.

Dien strijd strijdt Immanuel dag aan dag. Gisteren, heden, morgen. Die strijd gaat altoos door. En elken morgen, dat de dageraad weer aan de kinnen opgaat en de zon als een held haar stralen schiet, om in het bestemde veld den vijand te bestoken, gaat ook het hemelsch bazingsgeschal van Gods engelen uit, om al zijn volk opnieuw ten strijde te roepen, ze te roepen tot den strijd, die ook dien dag door Jezus weer gestreden zal worden tegen het rijk van duisternis en zonde.

Trekt gij in dien strijd mee op? Voelt, weet, merkt ge, hoe in uw huis, bij elke verleiding, die heilige strijd ook door u moet worden meegestreden? En zijt ge in dien strijd een krijgs knecht die willog optrekt? Immers, dat juist is een der kenteekenen: „Uw volk zal willog zijn op den dag uwer heilkracht“.

Het is geen heilreger, dat met de bajonet in den rug en het pistool op de keel in den slag moeten worden gedreven. Maar zoals de troepen van Gustaaf Waas jubelend en God lovend ten strijde trokken, en Cromwells leger-schaar knielde eer ze den strijd aanvingen, en psalmzingend tegen den vijand optogen, zoo, en in nog veel hooger zin, is „Heeren volk een willog volk, dat bezielt, met geestdrift, en om eigen leven niet denkend, moedig en willog het zwaard uit de scheede trekt, en zijn goed en bloed veel heeft voor de banier van het Kruis.“

„Gord, gord, o held!“ roept dat leger zijn Veldheer dan toe, „het zwaard aan uwe zijde, en rijd heerlijk op het zuivere Woord der waarheid!“ en als dat volk de banier van Jezus dan maar wuiven ziet, dan is het niet tegen te houden, dan moet het mee den slag in, en willog is het op elken dag van zijn heilkracht. Een corps van heilige Levieten, om den strijd des Heeren te strijden.

Maar ook dit is niet genoeg.

Reeds op aarde geldt bij elk leger de wet, dat als de koning zelf aan het hoofd van zijn leger verschijnt, dat leger rijk en prachtig zal zijn uitgedost. Dan komt het in geen kazernepunje, maar in paraden, gedost in zijn sieraad.

En zoo nu wil de Heilige Geest in dezen psalm, dat ook het volk des Heeren voor zijn Koning zal uitrekken. Niet maar onafzienbaar in menigte, en willog ten strijde, maar ook in heilige sieradiën.

¹⁾ Slechts volledigheidshalve wordt hier herinnerd, dat de verzegeling, waarvan in Openbaring 21 sprake is, een geheel ander karakter draagt. Deze doet op een bevrijd blijven van de weeten der laatste dagen.